

Det första ordet, **kupbiarn**, mansnamnet *Guðbiorn*, är tämligen tydligt; se om detta Sö 177. Men redan de följande runorna **rest** äro svaga, och efter det likaledes svagt skönjbara **nt** vågar jag ej anse något mera säkert i den högra runslingan. Dybeck läser **kupbiarn : risi stin pans...**; Brate: **kupbiarn : rest : ntnp : an...a...tiu.** — I vänstra slingan är återigen övre delen mest svårläst. Dybeck: **faṛfari : siṇ : uṛu : uṛskr : ru : rubr**; Brate: **fi : fṛs si...is - na : uekskr : ru : rubr.**

245. Tungelsta, Västerhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 191.

Äldre avbildning: Brate 1900 (ATA).

Fragment av en runsten, som år 1900 uttogs ur grunden till en loge, som då måste rivas. Det hade tidigare varit känt, att en sten med runor hade blivit inlagd där, då logen byggdes. Men varifrån stenen hade blivit hämtad, visste man icke. Nu ligger stenen inom det inhägnade trädgårdsområdet till Tungelsta gård.

Fragmentet utgör övre delen av en runsten. Utom slingan, som är skadad, finnes övre delen av ett kors med en tupp på översta korsarmen. Stenen har tydligen haft ungefär samma ornamentik som Sö 270.

Gråsten. Höjd 0,62 m., bredd 0,86 m.

Inskrift:

....ul : ma - : san : ḡ -

246. Vreten, Västerhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 122.

Litteratur: S. Boije, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: Brate 1900 (ATA).

Vid Vreten finnas på ömse sidor om vägen till Hammar en mängd större och mindre bauta-stenar, stensättningar och mindre kullar (se G. Upmark, *Sotholms härad* 1, s. 8, jämte karta). Fornminnesområdet är tyvärr skadat genom grustäkt. I grusgropen påträffades 1884 av Boije ett fragment av en runsten, troligen nedfallet från marken ovanför. De övriga delarna av stenen eftersöktes förgäves. Fragmentet fördes till Hammar, där det nu står rest i parken, NÖ om huvudbyggnaden.

Gråsten. Höjd 1,11 m., bredd (nedtill) 1,16 m.

Inskrift:

...rir : auk : aupsta ... ntr . rnistu stai ... sin

[*Po*]rir ok Auð[*stæinn*] ... [Anu]ndr ræistu stein ... sinn.

»Tore och Östen ... Anund reste stenen ... sin.»

Ristningen har sannolikt varit utförd av en mindre van ristare. Härpå tyder vissa runors form och det klumpiga sätt, varpå slingorna nedtill fått korsa varandra. Säkerligen har stenen haft en ornamentik av ungefär samma mönster som Sö 229. Den runslinga, som börjar med namnen *Porir ok Auðstæinn*, har fortsatt uppåt längs stenyttans ytterkant, och den återkommer sedan på vänstra sidan med **-ntr**, säkerligen slutet av namnet *Anundr*. Det tycks sålunda ha stått flera namn på stenen.

Formen på **s**-runan erinrar om runstenen vid Sanda, Österhaninge sn, Sö 266.

Mansnamnet *Auðsteinn* är icke belagt i någon annan inskrift; ej heller är det känt från västnordiska källor.

247. Ålsta, Västerhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 191 (fotografi av E. Brate).

Litteratur: Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria 9 (1897), s. 176.

Avbildning: Brate foto 1900 (ATA).

Två runstensfragment, funna 1891 vid en sandgrop mittför manbyggnaden i Ålsta. De undersöktes och avbildades år 1900 av Brate. Sedermera ha de emellertid förkommit. År 1930 kunde visserligen ett par personer i trakten minnas, att de funnits, men ingen kunde upplysa om vart de hade tagit vägen.

Huruvida det mindre fragmentet tillhört samma sten som det större är ovisst.

Det större fragmentet hade enligt Brate en höjd av 1,05 m. och en bredd av 0,73 m. Det mindre hade en längd av 0,22 m.

Inskrift å det större fragmentet:

... **anutr** . . . **istu** : **st** ...

... *Anundr ræistu stæin* ...

»... Anund reste stenen ...»

Pluralformen *ræistu* visar, att det varit flera, som rest stenen. *Anundr* har sålunda föregåtts av ett eller flera namn.

Under slingan finnes övre delen av ett kors, och på översta korsarmen en tupp. Samma motiv och samma form av korset som å Sö 245 och Sö 270.

Ösmo kyrka, Sotholms hd.

Från Ösmo socken insändes till Antikvitetskollegiet tre olika förteckningar över fornlämningar inom socknen; de äro bevarade bland *Ransakningarna* 1667—84. Två äro undertecknade av pastor loci Olaus Laurentii Wållt, den tredje är osignerad. I alla tre omtalas en runsten vid Ösmo kyrka. Uppgifterna lyda: »Vthi Vapenhuset en runsteen, som säges vara förd aff sitt rum»; »Ved kyrkiodören en runsteen»; »Vid Ösmo kyrkiodöör en runsteen». Utan tvivel är det samma sten som avses, även om platsen uppges något olika. Märkligt nog synes den icke ha blivit avtecknad av Antikvitetskollegiets till Södertörn utsände ritare, P. Helgonius. Den finnes i varje fall ej upptagen i Peringskiölds *Monumenta Sudermannicæ* eller i *Bautil*. Stenen har i senare tid förgäves eftersökts, bl. a. av Dybeck. Möjligen finns den alltjämt i behåll, ehuru dold under vapenhusets rappning. Huruvida den är att söka i närheten av ingångsporten från kyrkogården till vapenhuset eller vid dörren från vapenhuset till kyrkan är ovisst. Den förra har blivit upphuggen och utvidgad. Vapenhuset härrör från medeltiden och är i förband med långhuset.

På grund av missuppfattning av uppgifterna från 1600-talet omtalar Dybeck (*Svenska runurkunder* 2, 1857, s. 27), att vid Ösmo kyrka fordom funnits två runstenar, Indebetou (*Södermanlands minnen*, 1877, s. 171) t. o. m. att det varit tre.